

TOELICHTING bij het besluit tot vaststelling van een beschermd
dorpsgezicht te
DEN HOORN, gemeente Texel.

ID 1472
C. 2

Het beschermde dorpsgezicht omvat het op de bijgevoegde kaart
(Rijksdienst voor de Monumentenzorg tek. nr. 226) door een
stippellijn omgrensde gebied.

Het dorp Den Hoorn is ontstaan op de noordelijke flank van het
diluviale plateau en was lange tijd van weinig betekenis. De
opvallende vorkstructuur van het westelijk, waarschijnlijk oud-
ste gedeelte van de plaats, vertoont enige gelijkenis met de
nederzettingen, die op de stroomruggronden van het Betuwse
rivierengebied zijn ontstaan.

Aan weerszijden van de bebouwde west-oost gerichte Herenstraat
ligt langs de dieptegrens der kavels een achterstraat, die
niet bebouwd is. In het Westeinde bundelen de drie straten zich
tot één weg, die naar het Loodsmansduin en Hoornderslag leidt.
Het oostelijke deel van het langgerekte dorp wordt gevormd door
de Diek, die vrijwel in het verlengde van de Herenstraat is
gelegen. Waar beide straten elkaar ontmoeten, ligt loodrecht
daarop in noordelijke richting de Kerkstraat.

Opvallend is de fraaie situering van de kerk geheel buiten de
eigenlijke dorpsbebouwing aan de westzijde van de Kerkstraat.
Het thans uit drie traveeën bestaande gebouw, dat in 1646 werd
voorzien van een stenen topgevel, bezit een half-ingebouwde
toren. Door de vrije ligging op de hoge grond vormt het gebouw
een dominant monument, dat tot in de verre omtrek overheerst.
Rondom de kerksituatie ligt een aantal schapenweiden, die op
typische wijze door zoden dijkjes worden omringd. Het is een
gelukkige omstandigheid dat juist de omgeving van de kerk wordt
gevormd door dit voor Texel zo karakteristieke landschap. Ge-
zamenlijk leveren zij een gaaf beeld op van het oude Texelse
land.

Van de eigenlijke dorpsbebouwing aan weerszijden van de Heren-
straat aan de Diek is over het algemeen meer het totale beeld,
dan de kwaliteit van de individuele bebouwing van belang. De
bebouwing bestaat hier in hoofdzaak uit aaneengesloten panden,

die deels met de topgevels en deels met de langsgevels in een rooilijn zijn gerangschikt. Op enkele plaatsen wordt het beeld afgewisseld door een vrij erf of geeft een steeg toegang tot het achtererf en de daarlangs lopende Achterstraat. Vooral in de 18de en 19de eeuw woonden in deze straat vele loodsen, waaraan de gerestaureerde huizen Herenstraat 49-51 en 53 de herinnering voortdragen. Van oudheidkundige waarde zijn vervolgens de nrs. 1, 6, 14, 26 en 60. Vooral het eenvoudige pandje met houten voorschot Herenstraat nr. 1 is van belang vanwege de fraaie ligging ten opzichte van de Kerkstraat.

De bebouwing aan de Diek heeft een overheersend agrarisch karakter, waarbij veelal de relatie tot de aangrenzende weilanden ongeschonden is. Helaas heeft de Diek door het kappen van verscheidene bomen en een aantal recente verbouwingen van oude panden veel aan charme ingeboet. Het is evenwel mogelijk, bij een weloverwogen regeling, veel van het karakter te herstellen. Vermeldenswaard is tenslotte nog het schuilkerkje, dat achter het pand Diek 11 is gelegen, en behoort tot één van de drie schuilkerken van het eiland.

Het is van algemeen belang dat voor het gebied, zoals aangegeven op de bijgevoegde kaart, een regeling wordt ontworpen, die het karakter van dit dorp ook voor de toekomst zal waarborgen, waarbij geenszins een algehele bevroezing wordt beoogd.